

Adaption of “Social Capital Scale”: Validity and reliability study

Sosyal Sermaye Ölçeği geçerlilik, güvenilirlik çalışması

Faik Ardahan¹

Abstract ([Extended English abstract is at the end of this document](#))

The purpose of this study was to identify reliability and validity of The Measurement of Social Capital scales' developed by Onxy and Bullen (2000) for Turkish population. The sample of current study was composed 410 volunteer participants who live in Antalya. In the statistical analysis, scale exploratory factor analysis was conducted to identify the sub-factors of the 34 items but six items excluded. The 28 items were taken in to consideration and after statistical analysis 28 of 34 items were grouped under nine sub-factors. Whether the data was suitable to this analysis, Kaiser Mayer Olkin (0.687) and Bartlett Spheritiy test ($p<0.05$) results were taken into consideration. Cronbach's Alpha internal consistency test (0.711) was applied to the identified sub-factors and overall scale. The variance explained by these subscales was %56.604.

Finally, results revealed that The Measurement of Social Capital was a reliable and valid scale in the estimation of the social capital of the Turkish population.

Keywords: Social Capital Scale; Reliability; Validity, Turkish Population

Özet

Bu çalışmanın amacı Onxy ve Bullen (2000) tarafından geliştirilmiş olan Sosyal Sermaye Ölçeğinin Türk toplumu için geçerliliğini ve güvenilirliğini tespit etmektir. Bu çalışmanın araştırma gurubunu Antalya'da yaşayan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmış toplam 410 kişi oluşturmaktadır. 34 maddeden oluşan Sosyal Sermaye Ölçeğine açıklayıcı faktör analizi yapıldığında maddeler 12 faktörde gruplanmış ve altı madde çeşitli nedenlerle çıkarılmış ve geri kalan 28 madde yeniden açıklayıcı faktör analizine tabi tutulmuş varimax rotasyonu yapıldıktan sonra toplam dokuz alt boyutta faktörler toplanmış ve Kaiser-Mayer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü 0.687, Bartlett Küresellik testi $p<0.05$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin yeni hali ile Cronbach's Alpha katsayısı 0.711 olarak bulunmuştur.

Bu değer ölçeğin istatistiki olarak yeterli güvenilirlikte olduğunu göstermektedir. Bu bulgular ve sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda da ölçeğin Türk popülasyonu için güvenilir bir ölçek olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sermaye Ölçeği, Geçerlilik, Güvenirlik, Türk Toplumunu

¹ Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, faikardahan@akdeniz.edu.tr

Sermaye Kavramı

Sermaye konusu sosyoloji ve iktisat literatüründe üzerinde en çok araştırmaların yapıldığı konular arasında yer almaktadır. Özellikle iktisat penceresinden bakıldığında sermaye genellikle piyasada getiri elde etmek amacıyla kaynakların yatırıma dönüştürülmesi olarak tanımlanmaktadır. Sermayenin kaynak olarak kabul edilmesi için, kazanç elde etmek amacıyla söz konusu kaynağın yatırılmış olması veya akışkan hale geçirilmiş olması gerekmektedir. Bu yüzden sermaye iki defa işleme tabi tutulmuş kaynaklar olarak ifade edilmektedir. Birinci işlemde, kaynaklar üretilmekte veya yatırım olarak değiştirilmektedir. İkinci işlemde ise üretilen ya da değiştirilen kaynaklar gelir elde edilmek üzere piyasaya sunulmaktadır (Lin, 2001).

Kısacası sermaye bir taraftan üretim sürecinin bir sonucudur, diğer taraftan başka bir üretim sürecinin nedensel faktörüdür. Hem yatırım ve hem de akışkanlık belirli bir zaman ve çabayı gerektirdiğinden birer süreç olarak kabul edilmektedirler. İşin ekonomik boyutuna ek olarak geçen son on beş yıldan bu yana sermayeye sosyal bir boyut da eklenmiştir. Çeşitli biçim ve içerikleriyle sosyal sermaye kavramı kullanılır hale gelmiş ve en önemli sermaye biçimi olarak kabul görmüştür. Bu kavram büyük bir heyecan yaratmasına ve farklı görüş ve bakış açılarının ortaya çıkmasına neden olmasına rağmen, birçok soruların sorulmasını da beraberinde getirmiştir. Bu kavram geçici bir heves midir? Yoksa yeni bir entelektüel girişimi haber verecek düzeyde sağlam dayanaklara sahip bir konu mudur? Bu ve benzeri sorulara sağlıklı cevaplar verilmesi açısından öncelikle bireylerin sosyal ilişkilerinde saklı olan ve bununda söz konusu bireylerin eylem ve tercihleri üzerinde etkili olan “sosyal sermaye” teorisinin, tüm yönleriyle ele alınması önem arz etmektedir (Kapu, 2008). Çok çeşitli sermaye yapıları ve bu yapıların ifade edilmiş biçimleri vardır. Bunlar; sermaye formları sıralaması içinde yer alan sermaye türlerinden; yatırımların para karşılığı olarak ifade edilen **ekonomik sermaye**; taşınmaz ve alt yapıların oluşturduğu **fiziksel sermaye**, eğitim ve iş verimliliğinin oluşturduğu **insan sermayesi**, sosyo-ekonomik avantaj sağlayan kültürel birikim olarak **kültür sermayesi** ve sosyal birlikteliğe yerleşik ilişki ve güven birikiminin tümü olarak **sosyal sermaye**'dir (Kuşçu, 2006). Bir de buna toplumun toplam hem fiziksel hem de ruhsal sağlığının iyi olma halini belirten **sağlık sermayesi** ilave edilmelidir.

Sosyal Sermaye Kavramı

Sosyal sermaye kavramı toplumsal dayanakları olan bir kavramdır. Putnam ve diğ. (1993), Fukuyama (1995) ve Kawachi ve diğ. (1997) sosyal sermayeyi bir grubun veya bir toplumun özellikleri veya sahip oldukları değerler toplamı olarak görürken, Portes (1998) onların tersine kıt kaynakların nasıl kullanılacağını tarif eden bireylerin sahip oldukları bir değer olarak, Glaeser (2001)

de benzer şekilde kavramı daha çok bireysel düzeyde verilen kararların toplumsal yansıması olarak görmüştür.

Sosyal sermaye, sosyal ilişkilerin ekonomik faaliyetleri nasıl etkilediğiyle ilgilenen bir kavramdır. “Sosyal” kavramı, sosyal sermayenin kaynaklarının tek başına bireylerde yer alamayacağını ifade ederken; “sermaye” kavramı, sosyal sermayenin, finansal sermaye, insan sermayesi gibi verimliliğinin olduğunu ve diğer sermaye çeşitleriyle arasında karşılıklı bir etkileşimin olduğunu göstermektedir (Özdemir, 2007).

Bilimsel literatüre bakıldığında sosyal sermaye kavramı üzerinde birçok tartışmalar olduğu ve bu konu üzerinde çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir. İnsanlar ve kurumlar arası bağların ve karşılıklı işbirliğinin geliştirilmesinin ekonomik kalkınmaya katkısının olumlu ya da olumsuz olarak ne yönde olduğu 1990’lı yıllardan itibaren yoğun bir biçimde irdelenmeye başlanılmıştır (Tüylüoğlu, 2006).

Sosyal Sermaye kavramı konusunda birçok tanım vardır. Putnam (1993) sosyal sermayeyi; “koordine edilmiş olaylarla toplumsal etkinliği arttırabilecek güven, norm ve sosyal ağların oluşturduğu sosyal organizasyonlar veya sosyal ilişkiler toplamı” olarak tanımlarken; Fukuyama’ya (1999); “insanlar arasındaki eşgüdümü ve işbirliğini teşvik eden ve içtenliğin hâkim olduğu normlar birliği” olarak tanımlamıştır. Grootaert-Van Bastelaer (2002) sosyal sermayeyi; “insanlar arasında bağlantı kuran, kurumlar, ilişkiler, tavırlar ve değerlerin ekonomik ve sosyal gelişmeye yaptıkları katkılar” olarak ele alırken, Heral (2006) sosyal sermayeyi; “insanların ortak amaçları için, bireyler, gruplar ya da organizasyonlar halinde bir arada çalışma yeteneği” olarak tanımlamıştır. Sosyal Sermaye kavramına geniş bir boyut kazandıran Coleman (1988) sosyal sermayeyi bir kamu malı olarak tanımlarken Dasgupta ve Serageldin(1997) sosyal sermayenin kamu malı olmadığını bireysel bir değer olduğunu ifade etmiştir.

Tanımların ortak özellikleri incelendiğinde, sosyal sermayenin ortak faaliyeti sağlayan normlar ve ağlar şeklinde tanımlandığı ve ortak sosyal faaliyetin değerini yansıttığı, ortak hedefleri gerçekleştirmek için bireylerin birlikte çalışma yeteneğini etkileyen ortak değerler, normlar, gayri resmi ağlar ve birliklere üyelikleri kapsadığı görülmektedir (Tüylüoğlu, 2006). Fukuyama, bu normlar birliğinin itici gücü olarak ve sosyal sermayenin birinci belirleyicisi olarak “güven” unsuruna dikkati çekmekte ve gönüllü işbirliğinde güven faktörünü ön planda tutmaktadır (Ören, 2007). Sosyal sermaye güvene dayanmakta ve onu karakterize eden ilişkiler, topluluklar, işbirliği ve karşılıklı bağlılıklar, makul bir güven düzeyi olmadan var olamamaktadırlar. Dolayısıyla güven, sosyal sermayenin zorunlu bir koşulu ve başlangıç noktası olarak ele alınmaktadır. Bu sayede güven, örgütte işlem maliyetlerini azaltması, örgüt üyeleri arasında işbirliğinin sağlanması, özgeci davranışlara, fazladan geliştirilen rol davranışlarına yönelik gönüllülük yaratması, örgütsel kurallara

uymayı kolaylaştırması ve çatışmaları azaltması gibi bir takım işlevleri de yerine getirmektedir (Cohen ve Prusak, 2001). Bir görüşe göre de, toplum içinde sosyal dayanışma ve güven alanlarında yaşanan erozyonun aynısı örgütler düzeyinde de yaşanmakta ve bu durum iş ortamını, üretkenliği ve karları etkilemektedir (Smith, 1998). Putnam'ın da belirttiği gibi sosyal sermaye araçları toplumda verimliliği artırma, ortak hedefleri gerçekleştirme ve insanların katılımını sağlamada etkili olmaktadır. Bunun yanında sosyal sermaye kavramının ikinci belirleyicisi "karşılıklı" ilkesidir (Onyx ve Bullen, 2000).

Sosyal Sermaye kavramın köklerini çeşitli teorik tartışmalarda görmek mümkündür. Sosyal sermaye üzerinde iki düşünce geleneğinin olduğu ifade edilmektedir. Birinci düşünce geleneği sosyal sermayeyi; ailede ebeveyn ile çocuklar arasındaki ilişkiler olarak görmekte ve ebeveynlerin çocuklarına harcamış oldukları zaman ve onlar için gösterdikleri çabayı kapsamaktadır. Bu bakış açısına yönelik araştırmalarda ailenin büyüklüğü, ebeveynlerin sayısı, ebeveynlerin davranışlarının yanında ailedeki bireylerin özellikleri ölçüm araçları olarak kullanılmaktadır. Sosyal sermayeye yönelik ikinci bakış açısı ise, sosyal sermayenin sadece bireylerin ya da ailelerdeki bireylerin ilişkilerini değil, aileler arasındaki ilişkileri ve sosyal ilişkiler sonucu oluşan ilişki ağlarını da kapsadığı yönündedir. Bu ilişki ağları öncelikle aileleri birbirine bağlamaktadır ve komşuları, okulları, arkadaşlıkları ya da mesleki birlikleri karakterize etmektedir. Bu bakış açısına yönelik tartışmaları Coleman ve Putnam'ın çalışmalarında görmek mümkündür (Kapu, 2008).

Türkiye'de sosyal sermaye konusunda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini, Altay (2007); sosyal sermaye yoksulluk ilişkisini, KOSGEP (2005) Kovacı ve diğ. (2009); ekonomik kalkınmada sosyal sermayenin rolünü, Çetin (2006); endüstriyel bölgelerde sosyal sermaye ve güven ilişkisini, Duman ve Alacahan (2011); etkinlik ve sosyal sermaye ilişkisini, Başak ve Öztaş (2010); güven ağbağları, sosyal sermaye ve toplumsal cinsiyeti, Özen ve Aslan (2006); içsel ve dışsal sosyal sermaye yaklaşımları açısından Türk toplumunun sosyal sermaye potansiyelini, Töremen (2004) ilköğretimdeki öğretmenlerin sosyal sermaye konusundaki görüşlerini, Göksel ve diğ. (2010) örgütlerde bilgi paylaşımı açısından sosyal sermayeyi, Şenkal (2005) ve Betil (2010) sivil toplum ve sosyal sermaye ilişkisini, Karagül ve Masca (2005); sosyal sermaye üzerine genel bir literatür çalışması, Keskin (2008), Karagül ve Dündar (2006); sosyal sermaye ve belirleyicileri, Kapu (2008); sosyal sermaye ve organizasyonların öngörü yeteneği, Özdemir (2008); sosyal ağlar ve sosyal sermaye ve bilgi yaratma ilişkisi, Kılınç (2010); yurttaşlık ahlakı ve sosyal sermaye ilişkisi, Buğra (2001), Sargut (2003) ve Gökalp (2003); Ekonomi, güven ilişkisi ve sosyal sermayeyi, Aydemir (2011) toplumsal ilişkilerin sosyal sermaye değerini, Ekşi(2009) sosyal sermayenin önemi, üretimi ve ölçümünü sorgulamışlardır.

Bu çalışmalarda bilinenin ya da beklenenin tersine, Türk toplumunu sosyal sermayesi zayıf bir toplum olarak tanımlamaktadırlar. Bu çalışmalar, sosyal sermayenin toplumsal düzeyde zayıf olmasını, çeşitli anketlerde Türkiye'deki insanların tanımadıkları kişilere güven düzeyinin diğer ülke toplumlarına göre düşük çıkmasına dayandırmaktadırlar. Buna göre, gerek Türkiye'de devletin sağlam bir "sistem güveni" yaratmadaki başarısızlığı gerekse Türk toplumunun toplulukçuluk, belirsizlikten kaçınma ve güç mesafesi gibi baskın değerleri nedeniyle, yabancıların yabancıya güvenmesini sağlayacak bir ortam oluşmamakta ve insanlar sadece akrabalık, hemşerilik gibi birincil bağlarla bağlı olduğu kişilere güvenmektedirler. (Özen ve Aslan, 2006). Sosyal sermaye birçok boyutuyla sorgulansa bile Onxy ve Bullen (2000)'in geliştirdiği ölçek hiçbir çalışmada kullanılmamıştır.

Sosyal Sermaye Ölçeğinin Geliştirilmesi

Sosyal sermaye kavramı konusunda çok sayıda araştırma yapılmış olsa da sosyal sermaye ölçeği ile ilgili çalışmalar çok fazla değildir. Bu konuda yapılmış çalışmaların başlıcaları Spellerberg (1997), Putnam (2000), Green ve diğ., (2000), Hjellund ve Svendsen (2000), Stone (2001), Harper (2002), Alanen ve Niemelainen (2003), Grootaert ve diğ. (2004), ve Van der Gaag (2005)'dir. Bu araştırmacıların neredeyse hepsi sosyal sermaye kavramının ekonomik çıktılarına ve toplumsal ağ özelliklerine odaklandılar. Bunlara ilave olarak Dünya Bankası sosyal sermayeyi ölçmek için (1) grup veya bir ağın parçası olma, (2) güven ve dayanışma, (3) birlikte hareket etme ve ortaklık, (4) bilgi ve iletişim, (5) sosyal bağlılık ve kapsama ve (6) yetkilendirme ve politik hareket alt boyutlarından oluşan bir ölçek geliştirmiştir.

Bu çalışmaların yanında Onxy ve Bullen 1995 yılının Eylül ayında akademisyen ve uygulamacılardan oluşan bir grupla sosyal sermaye ölçeğini geliştirme sürecinin görüşmelerine başlamışlar ve Yerel Komiteye Katılım, Sosyal Temsilcilik, Güven ve Güvenlik Duyguları, Komşuluk İlişkileri, Aile ve Arkadaş İlişkileri, Başkılığa Toleranslı Olma, Yaşamın Değeri ve Çalışma/Okul İlişkileri alt boyutlarında bu amaçla sorulabilecek tüm soruları 68 maddede ifade ederek bir ölçek geliştirmişlerdir. 1996 yılında bu konudaki tartışma dokümanı New Zealand Third Sector Research Conference sunulmuş ve son halini alan soru listesi University Of Technology Sydney'de öğrencilere ve New South Wales de çalışanlara uygulanmıştır. 4'lü Likert ölçeğinden faydalanılan çalışmada ölçek aralıkları "1- Kesinlikle Hayır, 2- Sıklıkla Hayır, 3- Sıklıkla Evet, 4- Kesinlikle Evet" den oluşmaktadır. 68 maddeden oluşan soru listesi, daha sonraki düzenlemelerle 34 maddeye düşürülerek ve sekiz ayrı alt gruptan oluşan Sosyal Sermaye Ölçeği 2000 yılında yayınlanmıştır (Onxy ve Bullen, 2000).

Yöntem

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı Onyx ve Bullen (2000) tarafından geliştirilen sosyal sermaye ölçeğinin Türk toplumu için geçerliliğini ve güvenilirliğini tespit etmek, ölçeği Türkçeye adapte etmektir.

Araştırma Modeli: Bu çalışma tanımlayıcı araştırma modelinde yapılmıştır. Araştırmanın herhangi bir sınırlılığı yoktur.

Araştırma Grubu: Bu çalışmanın araştırma gurubunu Antalya'da yaşayan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmış 197 erkek ($\bar{X}_{yaş} = 37.56 \pm 11.82$) ve 213 kadın ($\bar{X}_{yaş} = 34.92 \pm 11.17$) toplam 410 kişiden ($\bar{X}_{yaş} = 36.19 \pm 11.55$) oluşturmaktadır. Ölçek araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylere yüz yüze görüşme yöntemi uygulanarak doldurulmuştur. Katılımcıların doldurduğu 500 anket için gerekli edit işlemi yapılmış, istatistikî analize uygun olarak doldurulmuş 410 anket değerlendirilmeye alınmıştır

Ölçeğin İngilizceden Türkçeye çevirisinde hem Türkçeye hem de İngilizceye hakim alanlarında uzman üç öğretim elemanından yararlanılmıştır. Metnin Türkçeye uyarlanmasında çift çeviri yöntemi uygulanmıştır. Ölçek uygulanmadan önce rekreasyon ve yönetim alanındaki uzman kişilerden ifadelerin ölçülmek istenen amaca uygunluğu konusunda onay alınarak katılımcılara ifadelerin son halini içeren anket dağıtılarak maddelerin dil ve kavramsal anlaşılabilirliği değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda, anlaşılmasında güçlük çekilen ifadeler tekrar gözden geçirilerek ölçüm aracı kullanılmaya hazır hale getirilmiştir.

Ölçeğin dil geçerliliğini yapmak için 120 gönüllüye bir hafta ara ile anket iki kere uygulanmış ve değerlendirmeye doğru doldurulmuş 104 anket alınmıştır. İlk ve ikinci gözlem arasındaki korelasyona Pearson Corelation Test ile bakılmış ve $r=0.938$, $p<0.01$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç istatistiki olarak dil geçerliliğinin yeterli olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Aracı: Çalışmada Sosyal Sermayeye ilişkin 34 maddeyi içeren sekiz alt boyuttan oluşan Sosyal Sermaye Ölçeği (Onyx ve Bullen, 2000) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Onyx ve Bullen (2000) bu 34 maddeyi; 1., 2., 3., 4., 5., 6. ve 7. maddeler Yerel Komiteye Katılım, 8., 9., 10., 11., 12., 13. ve 14. maddeler Sosyal Temsilcilik, 15., 16., 17., 18. ve 19. maddeler Güven ve Güvenlik Duyguları, 20., 21., 22., 23. ve 24 maddeler Komşuluk İlişkileri, 25., 26. ve 27. maddeler Aile ve Arkadaş İlişkileri, 28. ve 29. maddeler Başkalışa Toleranslı Olma, 30. ve 31. maddeler Yaşamın Değeri, 32., 33. ve 34. maddeler Çalışma/Okul İlişkileri alt boyutlarında gruplamıştır. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0.84 olarak belirtilmiştir. Onyx ve Bullen'e göre; Yerel Komiteye Katılım boyutunda bireyin içinde bulunduğu toplumda yaşamı yönlendiren yerel yönetim, küçük çalışma gurupları gibi formal yada informal yapılarda gönüllü olarak rol alıp almadığı, Sosyal Temsilcilik boyutunda içinde bulunulan toplumda sosyal temsilcilik ve sosyal

konularda kendiliğinden inisiyatif alma, problem çözüme ve çatışmalarda uzlaştırıcı liderlik üstlenilip üstlenilmediği, Güven ve Güvenlik boyutunda yaşanan çevreyi, mahalleyi ve etrafımızdaki tüm insanları güvenli bulup bulmadığı, Komşuluk İlişkileri boyutunda komşularla olan ilişkileri, Aile ve Arkadaş İlişkileri boyutunda aile ve arkadaş çevresiyle olan ilişkileri, Başkılığa Toleranslı Olma boyutunda kültürden, cinsel kimlikten, yaşam biçiminden kaynaklı kişisel farklılıklara toleranslı olma durumu, Yaşamın Değeri boyutunda bireyin yaşadığı hayatta kendini değerli görme, yaşadıklarını değerli görme ile ilgili durumu, Çalışma/Okul İlişkileri boyutunda bireyin bulunduğu iş/okul ortamında kendini yapının bir parçası olarak görüp görmediği değerlendirilmiştir. Ölçek maddelerinin değerlendirilmesinde 4'lü Likert ölçeğinden faydalanılmıştır ve "1- Kesinlikle Hayır, 2- Sıklıkla Hayır, 3- Sıklıkla Evet, 4-Kesinlikle Evet" olarak ağırlıklandırılmıştır.

Verilerin Toplanması: Araştırmanın verileri Antalya şehir merkezinde 01-Şubat-2012/30-Nisan-2012 arasında yüz yüze anket yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Verilerin Analizi: Verilerin istatistiksel analizinde açıklayıcı faktör analizi kullanarak ölçeğin alt boyutları ortaya konulmuştur. Açıklayıcı faktör analizinin uygulanabilirliğinin ölçümü için KMO ve Bartlett testlerine bakılmıştır. Faktör analizi sonucunda yapı geçerliliğini test etmek için madde-toplam istatistik analizi uygulanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için açıklayıcı faktör analizleri sonucu belirlenmiş alt boyutların Cronbach's Alpha katsayılarına, ölçeğin dil geçerliliği için test, re-test arasındaki ilişkiye bakmak için Pearson Corelation Test kullanılmış ve sonuçlar 0.01 ve 0.05 anlamlılık düzeyinde sorgulanmıştır.

Bulgular

Tablo-1 de görüldüğü üzere KMO örneklem yeterlilik ölçümü 0.687 ve Bartlett Küresellik Testi sonucunda anlamlılık değeri $p < 0.05$ çıkmıştır.

Tablo-1: KMO ve Bartlett Küresellik Testi Tablosu

Kaiser-Mayer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü	0.687
Yaklaşık Ki-kare	2001.913
Bartlett Küresellik Testi	Serbestlik derecesi
	378
	Anlamlılık
	0.000

Onyx ve Bullen'in (2000) 34 maddeden oluşan Sosyal Sermaye Ölçeğine açıklayıcı faktör analizi yapıldığında maddeler 12 faktörde gruplanmakta ve Kaiser-Mayer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü 0.687, Bartlett Küresellik testi $p < 0.05$ çıkmaktadır. 11., 26. ve 27. maddeler ortak varyansları yüksek olsalar bile diğer hiçbir faktörle eşleşmedikleri, 9., 25. ve 31. maddeler de eşleşmemesi gereken maddelerle eşleştiği ve bu eşleşme teorilerle ifade edilemeyeceği için listeden çıkarılıp geri kalan 28 madde yeniden açıklayıcı faktör analizine tabi tutulmuş varimax rotasyonu

yapıldıktan sonra Tablo-2'de verilen sonuçlar elde edilmiştir. Elde edilen faktörler ölçeğin orijinalindekinden biraz farklılık gösterecek şekilde gruplanmıştır.

Tablo-2 incelendiğinde analize alınan 28 maddenin öz değeri birden büyük dokuz alt boyutta toplandığı görülmektedir. Bu dokuz faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans %56.604 olarak saptanmıştır. Maddelerin ortaya koyduğu en yüksek ortak varyans değeri 0.760, en düşük ortak varyans değeri ise 0.385'dir. Ölçeğin yeni hali ile Cronbach's Alpha katsayısı 0.711 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin istatistiki olarak yeterli güvenilirlikte olduğunu göstermektedir. Tablo-2'de oluşan faktörler;

- Faktör-1 **“Yerel Komiteye Katılım”** = Bireyin içinde olduğu toplumda toplum dinamiklerini ve sosyal yaşamı olumlu etkileyecek formal veya informal yerel yönetime katılımı ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,713.
- Faktör-2 **“Komşuluk İlişkisi”** = Bireyin komşularıyla olan ilişkilerini ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,663.
- Faktör-3 **“Bir Yere Aidiyet”** = Bireyin çalıştığı, işyerine, okuduğu okula kendini ait hissetmesi, kendini oradaki ekibin bir parçası olarak görmesi ve kendini değerli görmesini ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,683.
- Faktör-4 **“Başkalığa Tolerans”** = Bireyin; kültürden, cinsel kimlikten, yaşam biçiminden, dini değerlerden ve diğer birçok faktörlerden kaynaklı kişisel farklılıklara toleranslı olma durumunu ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,735.
- Faktör-5 **“STK Üyeliği”** = Bireyin yerel yönetimde formal olarak bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğini ve aktif rol almasını ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,692.
- Faktör-6 **“Güven İnsan”** = Bireyin yaşadığı sosyal çevredeki insanlara güvenmesini, onları güvenilir bulmasını ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,476.
- Faktör-7 **“Güven Çevre”** = Bireyin yaşadığı yerdeki mahalleyi, çevreyi güvenilir bulmasını ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,563.
- Faktör-8 **“Sosyal Konularda İnisiyatif”** = Bireyin içinde bulunduğu toplumda başkalarını var sayması, onların fikirlerine önem vermesini, gerektiğinde sosyal yapı için inisiyatif almasını ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,301.
- Faktör-9 **“Sosyal Temsilcilik”** = Bireyin kendi sorumluluğunda olmayan fakat içinde bulunduğu toplumda başkalarına ve çevreye verdiği değerden dolayı üstlendiği rolleri ve sorumlulukları ifade eder. Cronbach's Alpha katsayısı = 0,330.

Tablo-2: Faktör Yükleri, Ortak Varyans Değerleri, Ortalama ve Standart Sapma

Madde Numaraları	Faktör Yükleri									Ortak Varyans	X	SS
	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
1	0,572									0,508	2,33	1,492
2	0,564									0,433	3,04	1,401
5	0,729									0,558	3,00	1,417
6	0,742									0,598	2,51	1,502
7	0,565									0,427	3,15	1,353
20		0,726								0,558	1,37	0,983
21		0,708								0,583	1,86	1,356
22		0,659								0,505	2,57	1,500
23		0,573								0,490	1,37	0,991
24		0,531								0,423	2,25	1,481
32			0,813							0,700	1,53	1,149
33			0,511							0,440	1,54	1,155
34			0,828							0,692	1,53	1,149
30			0,621							0,490	1,39	1,008
28				0,856						0,754	1,38	1,000
29				0,850						0,760	1,40	1,024
3					0,747					0,665	2,43	1,500
4					0,762					0,668	3,09	1,380
16						0,653				0,509	3,02	1,409
17						0,733				0,572	2,10	1,447
19						0,518				0,457	2,97	1,427
15							0,727			0,648	1,96	1,401
18							0,783			0,654	1,54	1,155
10								0,696		0,630	1,15	0,647
12								0,457		0,385	1,37	0,991
13								0,677		0,659	1,24	0,817
8									0,720	0,533	1,49	1,111
14									0,709	0,549	1,75	1,303
Cronbach's Alpha değerleri	0,713	0,663	0,683	0,735	0,692	0,476	0,563	0,301	0,330	Tüm ölçeğin Cronbach's Alpha değeri = 0,711		
Döndürülmüş Öz Değerler	2,423	2,301	2,144	1,671	1,616	1,600	1,497	1,311	1,288			
Döndürülmüş Varyans %'si	8,652	8,217	7,656	5,966	5,773	5,714	5,347	4,680	4,600			
Döndürülmüş Birikimli %	8,652	16,869	24,524	30,491	36,263	41,978	47,324	52,005	56,604			

Madde korelasyon değerleri Tablo-3'de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi ilgili alt boyutlarda gruplanan maddelerin korelasyon değerleri oldukça yüksektir. Bütün maddeler içinde oldukları alt boyutla istatistiki olarak anlamlı bir korelasyon ortaya koymaktadır ($p < 0.01$). Bunun yanında; sosyal sermaye ölçeği alt boyutlarının kesin çizgilerle birbirinden ayrılamaması sebebiyle birçok madde diğer alt boyutlarla istatistiki olarak anlamlı bir korelasyon ortaya koymaktadır. Örneğin orijinal ölçekte aynı alt grupta toplanan “yerel komiteye katılım” ve “STK üyeliği” alt boyutlarına giren maddeler her ikisinde de birbirleriyle anlamlı ilişkiler ortaya koymaktadır. Aynı durum “başkalığa toleranslı olma” ve “yerel komiteye katılım” arasında da vardır. “Yerel komiteye katılacak” birinde mutlaka “başkalığa toleranslı olma” durumu da beklenecektir. Benzer durum “güven insan” ve “güven çevre” boyutları için de geçerlidir. Orijinal ölçekte aynı alt grupta toplanan “güven insan” ve “güven çevre” faktörü alt maddeleri bu çalışmada aralarında pozitif korelasyon olan bir yapıda çıkmıştır.

Tablo-3: Madde Korelasyon Değerleri

Alt Boyutlar ve Madde Numaraları	Alt Boyutlar								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
F1- Yerel Komiteye Katılım									
1	0,714**	0,049	0,045	0,094	0,371**	0,091	0,131**	0,044	0,162**
2	0,648**	0,030	0,026	0,106*	0,328**	0,021	0,026	0,002	0,087
5	0,669**	0,077	0,069	0,093	0,214**	0,089	0,047	0,065	0,081
6	0,753**	0,084	0,106*	0,114*	0,286**	0,005	0,031	0,105*	0,150**
7	0,620**	0,066	0,001	0,093	0,214**	0,118*	-0,030	0,045	0,140**
F2- Komşuluk İlişkileri									
20	0,080	0,654**	0,173**	0,087	-0,032	0,069	0,000	0,046	0,063
21	0,062	0,673**	0,188**	0,031	0,024	0,123*	0,004	0,094	0,004
22	0,013	0,716**	0,151**	-0,066	-0,036	0,003	0,003	0,086	0,061
23	-0,003	0,577**	0,215**	0,169**	-0,016	0,041	0,026	0,084	0,081
24	0,133**	0,664**	0,163**	0,036	0,014	0,030	-0,003	0,117*	0,128**
F3- Bir Yere Aidiyet									
32	0,127**	0,234**	0,660**	0,111*	0,128**	0,140**	0,168**	0,062	0,047
33	0,004	0,235**	0,792**	0,010	0,033	0,110*	0,094	0,018	-0,003
34	0,035	0,132**	0,618**	0,039	-0,006	0,061	0,133**	-0,009	0,003
30	0,055	0,162**	0,792**	0,031	0,071	0,034	0,112*	-0,018	0,038
F4- Başkılığa Tolerans									
28	0,150**	0,102*	0,051	0,886**	0,035	0,080	0,031	0,066	0,017
29	0,111**	0,005	0,063	0,892**	-0,030	0,120*	0,045	0,081	-0,021
F5- STK Üyeliği									
3	0,383**	0,024	0,074	0,017	0,886**	0,061	0,140**	0,014	0,040
4	0,344**	-0,047	0,058	-0,015	0,864**	0,081	0,074	-0,025	0,021
F6- Güven İnsan									
16	0,101*	-0,010	0,079	0,069	0,057	0,737**	0,233**	0,058	0,088
17	0,053	-0,004	0,001	0,092	0,060	0,675**	0,163**	0,056	0,047
19	0,043	0,176**	0,168**	0,075	0,052	0,686**	0,176**	-0,031	0,111*
F7- Güven Çevre									
15	0,033	-0,007	0,181**	0,025	0,071	0,283**	0,869**	-0,022	0,022
18	0,074	0,023	0,106*	0,050	0,145**	0,163**	0,800**	0,050	0,054
F8- Sosyal Konularda İnisiyatif									
10	0,075	-0,020	-0,035	0,034	0,034	-0,067	0,095	0,569**	0,067
12	-0,026	0,180**	0,007	0,083	-0,060	0,034	-0,016	0,718**	0,093
13	0,124*	0,060	0,051	0,036	0,035	0,091	-0,031	0,647**	0,148**
F9- Sosyal Temsilcilik									
8	0,122*	0,058	-0,010	-0,027	0,058	0,062	0,014	0,099*	0,732**
14	0,158**	0,098*	0,050	0,020	0,001	0,115*	0,051	0,146**	0,814**

** : Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı, * : Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı

Orijinal ölçekte var olan maddeler Tablo-4'de verilmiştir. Tabloda koyu puntolu yazılan maddeler her hangi bir başka madde ile eşleşmediği için veya eşleşen maddelerin ilişkisinin teorilerle ortaya konulmasında zorluklar olduğu için faktör analizinde işleme alınmamışlardır.

Tablo-4: Madde Numaraları ve Maddeler

1. Gönüllü olarak herhangi bir yerel çalışma grubunda yer aldınız mı?
2. Son altı ayda herhangi yerel bir toplumsal etkinliğe (okul korusu, mahalle korusu, el sanatları sergisi gibi) iştirak ettiniz mi?
3. Spor, el sanatları veya sosyal kulüp ve dernekler gibi herhangi yerel bir kulübün veya derneğin aktif üyesi misiniz?
4. Herhangi yerel bir kulübün veya derneğin yönetim veya organizasyon komitesinde aktif üyesi misiniz?
5. Son üç yıl içinde, herhangi bir acil müdahale için yerel komite (toplum/cemiyet?) hareketine dahil oldunuz mu?
6. Son üç yıl içinde, yakın çevredeki toplumsal bir projede gönüllü olarak görev aldınız mı veya çalışmaya destek oldunuz mu?
7. Gençlik merkezleri, izci merkezleri, çocuk bakımı ve engellilerin eğlendirilmesi gibi bir organizasyonda kendi

alanınızla ilgili olarak yeni bir hizmeti yerine getirmek için bir projede gönüllü olarak yer aldınız mı?
8. Halka açık yerlerde diğer insanların bıraktığı çöpleri hiç topladınız mı?
9. Ailenizi ya da akrabalarınızı ziyaret etmek amacıyla başka bir muhite/şehre gider misiniz?
10. Herhangi bir önemli kararı vermek için bilgiye ihtiyacınız olduğunda, bilgiyi nereden bulacağınızı biliyor musunuz?
11. Herkesin hemfikir olduğu bir konuda eğer karşıt fikre sahipseniz (katılmıyorsanız), katılmama nedeninizi açıkça söyley misiniz?
12. Herhangi bir komşunuzla köpek, siyasi nedenler veya ortak alanları kullanmak gibi konularda uyuşmazlığa düştüğünüzde, uzlaşmacı bir tavır ortaya koymaya istekli olur musunuz?
13. Çalıştığınız ortamda, size sorulmasa veya söylenmese bile gerektiğinde yapılması gerekenler için inisiyatif alır mıydınız?
14. Geçtiğimiz hafta iş arkadaşınıza (veya hayatınızdaki herhangi bir kişiye) iş tanımınızda yer almayan (sizin sorumluluğunuzda olmayan) bir konuda yardım ettiniz mi?
15. Hava karardıktan sonra oturduğunuz mahallede yürürken kendinizi güvende hissediyor musunuz?
16. Çoğu insanların güvenilir olduğuna inanıyor musunuz?
17. Eğer birilerinin arabası evinizin önünde bozulursa, onu telefonu kullanmak için evinize davet eder misiniz?
18. Yaşadığınız mahalle, bölge güvenilir bir yer olarak bilinir mi?
19. İçinde olduğunuz toplumu aileniz gibi güvenli hisseder misiniz?
20. İhtiyaç duyduğunuzda komşularınızdan yardım ister misiniz?
21. Varsayın ki çocuk bakıyorsunuz ve acil olarak dışarı çıkmanız gerekti, komşunuzdan yardım ister miydiniz?
22. Geçtiğimiz hafta herhangi bir komşunuzu ziyaret ettiniz mi, onunla yakından ilgilendiniz mi?
23. Alışverişe gittiğinizde komşularınızla veya tanıdıklarınıza rastlamak sizi mutlu eder mi?
24. Geçtiğimiz altı ay içinde, hasta bir komşunuza iyilik ettiniz mi?
25. Son hafta içinde, arkadaşlarınız veya aileden birileri ile telefon görüşmesi yaptınız mı?
26. Dün arkadaşlarınız veya aileden birileri ile konuştunuz mu?
27. Hafta sonu öğlen/akşam yemeğine başka insanlarla ev dışında beraber yemek yer misiniz?
28. Farklı kültürlerden gelenlerin yaşadığınız yeri zenginleştirdiğini düşünüyor musunuz?
29. Farklı yaşam biçimleri olan kişiler arasında yaşıyor olmak hoşunuza gidiyor mu?
30. Toplumun size gereken değeri verdiğine inanıyor musunuz?
31. Eğer yarın öleceğinizi bilseniz, dönüp baktığınızda yaşadığınız hayattan kendinizi tatmin olmuş hisseder misiniz?
32. Çalıştığınız işyerinde kendinizi yaşadığınız toplumun bir parçası olarak hissediyor musunuz?
33. İş arkadaşlarınızla aynı zamanda iş dışında görüştüğünüz arkadaşlarınız mı?
34. İşyerinde kendinizi bir takım üyesi olarak görüyor musunuz?

Not: Koyu verilen Maddeler Çıkarılan Maddelerdir

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada bireyler arasında geliştirilen ve birçok araştırmacı tarafından kamu malı olarak da görülen sosyal sermaye değerini araştırmada kullanılacak bir ölçek geliştirmek istenmiştir. Bu amaçla uluslararası yazında bireylerin ve toplumların sosyal sermaye değerlerini ölçmede kullanılan Onxy ve Bullen (2000)'in çalışmasının Türk popülasyonuna uyarlanması amaçlanmıştır.

Araştırma verilerinin faktör yapısını ortaya çıkarmaya uygunluğunu tespit etmek amacıyla, analizlerin ilk aşamasında KMO ve Bartlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO testi için yazın incelendiğinde 0.50'den küçük değer analiz için uygun olmayacağı, 0.50–0.59 arası değer kötü, 0.60–0.69 arası değer zayıf, 0.70–0.79 arası değer orta, 0.80–0.89 arası değer iyi, 0.90 ve üzeri değer ise mükemmel olduğu ifade edilmektedir. Elde edilen bulgulara bakıldığında KMO örneklem yeterlilik değerinin 0.682 olduğu görülmektedir. Bu da verilerin faktör çıkarmak için kullanıma uygun olduğunu göstermiştir.

Bartlett küresellik testi sonucunun $p < 0.05$ olması korelasyon matrisindeki verilerin birim matrisinden farklı olduğu sonucunu verir, bu da söz konusu matristen faktör çıkarılabileceği anlamına gelir (Şencan, 2005). Bu çalışma için yapılan Bartlett küresellik testi anlamlılık değerinin $p < 0.05$ olduğu görülmektedir.

Ayrıca araştırma grubunun büyüklüğünün değerlendirilmesinde maddelerin ortak varyans değerleri incelenmiştir. Ortak varyans değeri araştırma grubu büyüklüğünü veya araştırma grubunun değişken sayısına oranını belirlemede önemli bir rol almaktadır (MacCallum ve diğ., 1999). Çalışmanın araştırma grubu küçük ise ortak varyans değeri yüksek olmak zorundadır. Eğer ölçekteki ifadelerin ortak varyans değerleri 0.6'nın üstünde ise $n < 100$ olsa bile araştırma grubu büyüklüğü araştırma için yeterlidir. Bu değer 0.5 ve üstünde ise $n = 100-200$ olması yeterlidir. Ancak ortak varyans değeri 0.5'in altında olan ölçek maddeleri var ise araştırma grubunun 400'ün üzerinde tutulması önerilmektedir (Field, 2005). Bu çalışmada geçerliliği ve güvenilirliği çalışılan ölçekte ortak varyans değeri .5'in altında kalan maddeler vardır, ancak araştırma grubu 410 katılımcıdan oluştuğu için gerekli olan kıstası sağlanmıştır.

İkinci aşamada yapılan faktör analizi sonucunda orjinal ölçekte bulunan 34 maddeden oluşan Sosyal Sermaye Ölçeğine açıklayıcı faktör analizi yapıldığında maddeler 12 faktörde gruplanmaktadır. 11., 26. ve 27. maddeler ortak varyansları yüksek olsalar bile diğer hiçbir faktörle eşleşmedikleri, 9., 25. ve 31. maddeler de eşleşmemesi gereken maddelerle eşleştiği ve bu eşleşme teorilerle ifade edilemeyeceği için listeden çıkarılıp geri kalan 28 madde yeniden açıklayıcı faktör analizine tabi tutulmuş varimax rotasyonu yapıldıktan sonra elde edilen faktörler ölçeğin orijinalindekinden biraz farklılık gösterecek şekilde izleyen sırada verilen toplam dokuz alt boyutta gruplanmıştır.

- Faktör-1: **“Yerel Komiteye Katılım”**, madde numaraları; 1, 2, 5, 6 ve 7.
- Faktör-2: **“Komşuluk İlişkisi”**, madde numaraları; 20, 21, 22, 23 ve 24.
- Faktör-3: **“Bir Yere Aidiyet”**, madde numaraları; 30, 32, 33 ve 34.
- Faktör-4: **“Başkalığa Tolerans”**, madde numaraları; 28 ve 29.
- Faktör-5: **“STK Üyeliği”**, madde numaraları; 3 ve 4.
- Faktör-6: **“Güven İnsan”**, madde numaraları; 16, 17 ve 19.
- Faktör-7: **“Güven Çevre”**, madde numaraları; 15 ve 18.
- Faktör-8: **“Sosyal Konularda İnisiyatif”**, madde numaraları; 10, 12 ve 13.
- Faktör-9: **“Sosyal Temsilcilik”**, madde numaraları; 8 ve 14.

Orijinal ölçekte olup da bu çalışmada çıkarılan maddelerin birçoğu soru olarak da Türk toplumunun genel yapısına çok uymamaktadır. Örneğin; her ne kadar kentleşme süreci çok yakın

bir gelecekte uzak aile ilişkilerini gerektirse de birçok kişi hala ailesiyle veya onlarla yakın ilişkiler içinde yaşamaktadır. Buna ilaveten; Türk bireyler akşam yemeklerini büyük ölçüde evde yemeyi tercih etmektedir. Çok sıklıkla olmasa da aile ve arkadaş ilişkileri onlarla dışarıda yeme fırsatı yaratsa da bu çok yaygın bir durum değildir.

Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan alt boyutların yapı geçerliliklerini değerlendirmek için alt boyutları oluşturan ölçek maddelerinin kendi içinde buldukları alt boyutlarla ve diğer alt boyutlarla olan ilişkilerini değerlendirmek gerekmektedir. Yapılan analizler sonucunda, alt boyutları oluşturan maddelerin, dışında kaldıkları alt boyutlarla pozitif ilişkili olduğu, bununla birlikte, kendi içinde buldukları alt boyutla daha güçlü pozitif ilişki gösterdikleri tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu sonuçlar, Sosyal Sermaye Ölçeği'ni oluşturan maddelerin, buldukları alt boyutların ölçmeyi hedefledikleri yapıyla ilişkili olduğunu göstermiştir.

Aydemir (2011) doktora tezinde Onyx ve Bullen (2000)'in geliştirdiği ölçeği kullanmış ve yaptığı faktör analizinde toplam 10 alt boyut oluşmuştur. Fakat bunlardan sadece beşinin istenilen güvenilirlik düzeyinde olması diğer beşinin ise olmaması sebebiyle bir geçerlilik ve güvenilirlik yapamamış sadece genel hesaplamalar üzerinden teziyle ilgili genel hesaplamaları yapmıştır. Toplam 34 maddenin ortalamaları büyük ölçüde mevcut çalışma ile uygundur ve sonuçlar birbirini destekler niteliktedir. Benzer şekilde Bilgin ve Kaynak'ın (2008) yılında üniversite çalışanları üzerine yaptığı çalışmada Onyx ve Bullen (2000)'in geliştirdiği ölçeğin belli bazı maddelerini kullanmış ve elde edilen sonuçlar mevcut çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Analizlerin son aşamasında ölçek maddelerinin gruplandığı dokuz alt boyutun Cronbach alfa katsayılarına bakılmıştır. Bu aşama da elde edilen bulgular, alt boyutların Cronbach alfa katsayılarının 0.301 ve 0.735 arasında ve toplam ölçeğin Cronbach alfa katsayısının 0.711 olarak ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, Onyx ve Bullen (2000)'in sosyal sermaye ölçeğini geliştirdikleri orjinal çalışmada ortaya koydukları alt boyutların iç tutarlılık değerleriyle paralellik göstermiştir.

Bu bulgular ve sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda da ölçeğin Türk popülasyonu için güvenilir bir ölçek olduğunu söylemek mümkündür.

Kaynakça

Alanen, A., ve Niemeläinen, S., 2003,. Sosiaalisen paaoman subjektiivisten mittareiden etsintaa – luottamus, ystavyysuhteet ja toiminta aluetasolla Suomessa. (In Finnish, abstract in English). [Search of subjective measures of social capital – trust, friendships and participation at the regional level in Finland.] Available from <http://www.tilastokeskus.fi/tut/dthemes/papers/sospaa.pdf>.

Altay, A., 2007, Bir Kamu Malı Olarak Sosyal Sermaye ve Yoksulluk İlişkisi, Ege Akademik Bakış, 7(1): 337–362.

- Ardahan, F. (2012). Sosyal Sermaye Ölçeği geçerlilik, güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences* [Online]. (9)2, 773-789.
- Aydemir, M.A., 2011, Toplumsal İlişkilerin Sosyal Sermaye Değeri (Topluluk Duygusu ve Sosyal Sermaye Üzerine Bir Araştırma), T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Başak, S., ve Öztaş, N., 2010, Güven Ağbağları, Sosyal Sermaye ve Toplumsal Cinsiyet, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 12(1): 27-56.
- Betil, İ., 2010, Sivil Toplum, Sosyal Sermaye, Sosyal Girişimcilik, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi 5(1):21-25.
- Buğra, A., 2001, Kriz ve geleneksel refah rejimi, VI. Araştırma Zirvesinde Sunulan Bildiri, 19-20 Nisan 2001, İstanbul.
- Cohen, D., ve Prusak, L., 2001, In Good Company, how social capital makes organizations work, Ma.: Harvard Business School Press, Boston.
- Coleman, J.S., 1988, Social Capital in the Creation of Human Capital, American Journal of Sociology Supplement, 94: 95-120.
- Çetin, M., 2006, Endüstriyel Bölgelerde Sosyal Sermaye ve Güven: Üçüncü İtalya Örneği, Ege Üniversitesi, Ege Akademik Bakış Dergisi, 6 (1), 79-91.
- Dasgupta, P., ve Serageldin, I., 1999, Social Capital: A Multifaceted Perspective, Washington, DC: World Bank.
- Duman, B., ve Alacahan, O., 2011, Etniklik ve Sosyal Kaynaşma İlişkisi: Adana Örneği, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 12(1):223-244.
- Ekşi, H., 2009, Sosyal Sermaye –Önemi, Üretimi Ve Ölçümü Üzerine Bir Alan Araştırması, T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Field, A., 2005, Discovering Statistics Using SPSS. Second Edition, Sage Publications, London, Thousand Oaks, New Delhi.
- Fukuyama, F., 1995, Trust: The social virtues and the creation of prosperity. New York: Free Press.
- Fukuyama, F., 1999, Social Capital and Civil Society (Conference), The Institute of Public Policy, George Mason University, October 1, 1999, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/1999/reforms/fukuyama.htm>, Erişim Tarihi: 04.07.2012
- Glaeser, E.L., 2001, The formation of social capital. Canadian Journal of Policy Research, 2:34–40.
- Gökalp, N., 2003, Ekonomide Güven Faktörü, Yönetim ve Ekonomi, 10(2): 163-174.
- Göksel, A., Aydınhan, B., ve Bingöl, D., 2010, Örgütlerde Bilgi Paylaşım Davranışı: Sosyal Sermaye Boyutundan Bir Bakış, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 65(4): 87-109.
- Green, G., Grimsley, M., Suokas, A., Prescott, M., Jowitt, T., ve Linacre, R., 2000, Social capital, health and economy in South Yorkshire coalfield communities. Sheffield: Sheffield Hallam University.
- Grootaert, C., Narayan, D., Jones, V. N., ve Woolcock, M., 2004, Measuring social capital. An integrated questionnaire. World Bank Working paper no. 18, The World Bank, Washington, DC.
- Grootaert, C., ve Thierry, V.B., 2002, Social capital: from definition to measurement in understanding and measuring social capital. A Multidisciplinary Tool For Practitioners, (ed) By Grootaert, Ch-Van Bastelaer Th, The World Bank, Washington D.C.
- Hjöllund, L., ve Svendsen, G.T., 2000, Social capital: A standard method of measurement. Working papers 00-9, Aarhus School of Business, Dept. of Economics.

- Ardahan, F. (2012). Sosyal Sermaye Ölçeği geçerlilik, güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences* [Online]. (9)2, 773-789.
- Harper, R., 2002, The measurement of social capital in the United Kingdom. Office for National Statistics. Available from <http://www.oecd.org/dataoecd/22/52/2382339.pdf>.
- Kapu, H., 2008, Sosyal Sermaye Ve Organizasyonların Öngörü Yeteneğini Geliştirme Gücü, Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, e-Dergi, , 22(1): 259-288
- Karagül, M., ve DüNDAR, S., 2006, Sosyal Sermaye ve Belirleyicileri Üzerine Ampirik Bir Çalışma, Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 12:61-78.
- Karagül, M., ve Masca, M., 2005, Sosyal Sermaye Üzerine Bir İnceleme, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Bahar 1:37-52.
- Kawachi, I., Kennedy, B.P., Lochner, K., ve Prothrow-Stith, D., 1997, Social capital, income inequality and mortality. *American Journal of Public Health*, 87, 1491–1498.
- Keskin, M., 2008, Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma: Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası Üyelerinde Sosyal Sermaye Düzeyi ve Belirleyicilerinin Analizi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Kılınç, Z.A., 2010, Yurttaşlık Ahlakı Olarak Sosyal Sermaye, *Bilgi* (21), Kıs: 1-37.
- KOSGEP, 2005, Ekonomik Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Ekonomik ve Stratejik Araştırmalar Merkez Müdürlüğü, Ankara.
- Kovacı, S., Belke, M., ve Koç, A., 2009, İktisadi Kalkınmaya Yeni Yaklaşımlar: Sosyal Sermayenin ve Kurumların Artan Rolü, International Davraz Congress on Social and Economic Issues Shaping the World's Future: New Global Dialogue, 24-27 September 2009, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta , Türkiye.
- Kuşcu, M.K., 2006, İş Yaşamında Sosyal Sermayenin Çalışanın Fiziksel ve Ruhsal Sağlığındaki Yeri, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Lin, N., 2001, *Social Capital: A Theory Of Social Structure and Action*, Cambridge University Press.
- MacCallum, R.C., Widaman, K.F., Zhang, S., ve Hong, S., 1999, . Sample size in factor analysis. *Psychological Methods*, 4 (1), 84-99.
- Necdet Bilgin, N., ve Kaynak, R., 2008, Sosyal Sermaye Faktörlerinin İş Başarısına Etkisi: Üniversite Çalışanları Üzerine Ampirik Bir Çalışma, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 32(1):29–38.
- Onyx, J., ve Bullen, P., 2000, Measuring Social Capital in Five Communities, *Journal of Applied Behavioral Science*, 36(1): 23-42.
- Ören, K., 2007, Sosyal Sermayede Güven Unsuru ve İşgücü Performansına Etkisi, *Kamu-İş*; 9(1):71-90.
- Özdemir, A., 2008, Sosyal Ağ Özellikleri Bakış Açısıyla Sosyal Sermaye ve Bilgi Yaratma İlişkisi: Akademisyenler Üzerinde Yapılan Bir Alan Araştırması, *Anadolu University, Journal of Social Sciences*, 8(2): 81–102.
- Özen, Ş., ve Aslan, Z., 2006, İçsel ve Dışsal Sosyal Sermaye Yaklaşımları Açısından Türk Toplumunun Sosyal Sermaye Potansiyeli: Ortadoğu Sanayi Ve Ticaret Merkezi (Ostim) Örneği ,Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi (12) 2006, 130-161.
- Portes, A., 1998, Social capital: Its origins and application in modern sociology. *Annual Review of Sociology*, 24: 1–24.
- Putnam, R.D., 1993, *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*, Princeton, NJ: Princeton University Press.

Ardahan, F. (2012). Sosyal Sermaye Ölçeği geçerlilik, güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences* [Online]. (9)2, 773-789.

- Putnam, R.D., Leonardi, R., ve Nanetti, R.Y., 1993, *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Putnam, R.D., 2000, *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon and Schuster.
- Sargut, A.S., 2003, Kurumsal Alanlardaki Örgüt Yapılarının Oluşmasında ve Ekonomik İşlemlerin Yürütülmesinde Güvenin Rolü/ Erdem, F. (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Güven içinde*, Ankara: Vadi Yayınları, 89-124.
- Smith, D., 1998, *Are Your Employees Bowling Alone? How to Build A Trusting Organization*, *Harvard Management Update*, 3(9): 37-43.
- Spellerberg, A., 1997, *Towards a framework for the measurement of social capital*. In D. Robison (Ed.), *Social capital and policy development*. Victoria, University of Wellington: Institute of Policy Studies.
- Stone, W., 2001, *Measuring social capital. Towards a theoretically informed measurement framework for researching social capital in family and community life*. Research paper no. 24, February 2001.
- Şencan, H., 2005, *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şenkal, A., 2005, *Sivil Toplum ve Sosyal Sermaye: Sosyal Politikaya Dayalı Alternatif Kalkınma Modeli Arayışlar*, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Mecmuası, 55(1).
- Töremen, F., 2004, *İlköğretim Okullarının Sahip Oldukları Sosyal Sermaye Konusunda Öğretmen Görüşleri (Elazığ İli Örneği)*, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Tülyüoğlu, Ş., 2006, *Sosyal Sermaye, İktisadi Performans ve Kalkınma: Bir Yazın Taraması*, Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 6(12):14-60
- Van der Gaag, M., 2005, *The measurement of individual social capital*. Ph.D. dissertation, Groningen.

Extended English Abstract

The purpose of this study was to identify reliability and validity of The Measurement of Social Capital scales' developed by Onyx and Bullen (2000) for Turkish population. The sample of current study was composed of 197 male ($\bar{X}_{age} = 37.56 \pm 11.82$) and 213 female ($\bar{X}_{age} = 34.92 \pm 11.17$) totally 410 participants ($\bar{X}_{age} = 36.19 \pm 11.55$). The distribution of the scale was randomly made and was conducted to the subjects who voluntarily accepted to participate in the survey. From 500 questionnaire forms truly filled 410 questionnaires were taken into consideration. Four point Likert-Scale was used in the evaluation of the items (1 = Definitely No, 2 = Sometimes No, 3 = Sometimes Yes, and 4 = Definitely Yes).

The Turkish language validity of the scale was made by 120 voluntarily participants and 104 truly filled questionnaires were taken into consideration for test and re-test. Pearson Correlations Test was conducted to find out the correlation between test and re-test, and $r=0.938$, $p<0.01$ was found. These results show that The Turkish language validity of the scale was statistically adequate.

To identify the sub-factors of the scale, exploratory factor analysis was conducted. Varimax rotation technique was conducted in the exploratory factor analysis. Whether the data was suitable to this analysis, Kaiser Mayer Olkin and Bartlett Spherity test results were taken into consideration.

Cronbach's Alpha internal consistency test was applied to the identified sub-factors and overall scale. Pearson Correlations Test was conducted to define the statistical correlation between test and re-test and between sub-classes and items. Results have been assessed according to significant level 0.01 and 0.05.

In original scale there were eight sub-factors listed (a) Participation in the Local Community, (b) Social Agency or Proactivity in a Social Context, (c) Feelings of Trust and Safety, (d) Neighborhood Connections, (e) Family and Friends Connections, (f) Tolerance of Diversity, (g) Value of Life, and (h) Work/School Connections. In the statistical analysis, scale exploratory factor analysis was conducted to identify the sub-factors of the original 34 items and 12 sub-classes were found. In the statistical analysis of original scales some items excluded for the reason; (a) the items; 11th, 26th, and 31th were statistically unmatched with any factors, and (b) the items; 9th, 25th and 31th matched with unexpected factors which can not explained by theories. The rest of 28 items were taken in to consideration and was made explanatory factor analysis, as a result of this analysis 28 of 34 items were grouped under nine sub-factors. These nine sub-factors can be listed like; (a) Participation in the Local Community which explain the voluntarily participation to local comity, (b) Neighborhood Connections which explain the neighborhood relation, (c) Being the property of somewhere which explain the work/school relation and property, (d) Tolerance of Diversity which explain the acceptable level of diversity, (e) Being a member of non governmental organizations which explain the active participation of legal local and social community, (f) Feelings of Trust which explain the trust to other, (h) Feelings of Safety which explain the safety level of residence, (i) Community initiative which explain the responsibility of others, and (j) Being representative of social context which explain the helping others.

The differences between original scales' sub-factors and the current study's sub-factors were mainly caused by the cultural structure of Turkish society. Many of the Turkish people live with their family and/or near of them, and many of the Turkish like to have lunch/dinner at home. And the items which were interested in family relation, going out for lunch/dinner were unmeaningly for Turkish population, so these items were excluded.

Whether the data was suitable to this analysis, Kaiser Mayer Olkin (0.687) and Bartlett Spheritiy test ($p < 0.05$) results were taken into consideration. Cronbach's Alpha internal consistency test (0.711) was applied to the identified sub-factors and overall scale. The variance explained by this subscale was %56.604.

There were statistically meaningful correlation between items and unmatched sub-factors which were together in the original scale but in current study divided in two or more parts and separated. The sub-factor "Participation in the Local Community" has seven items in original scale but in current study this seven items were grouped in two sub-factors named "Participation in the Local Community" which has five items and "Being a member of non governmental organizations" which has two items. In original scale; "Feelings of Trust and Safety" has five items, but in current study these items were grouped in two sub-factors named "Feelings of Trust" which has three items, and "Feelings of Safety" which has two items.

Finally, results revealed that The Measurement of Social Capital was a reliable and valid scale in the estimation of the social capital of the Turkish population.